

Obsah

Seznam zkratek	8
1 Veřejné zdravotnictví – historie a aktuální problematika oboru	9
1.1 Veřejné zdravotnictví v Rakousku-Uhersku	9
1.2 Veřejné zdravotnictví za první republiky (1918–1938)	10
1.3 Veřejné zdravotnictví v letech 1948–1989.	10
1.4 Veřejné zdravotnictví po roce 1989 a v současnosti	11
2 Zdraví a jeho determinanty, životní styl a jeho rizikové a protektivní faktory, syndrom rizikového chování	14
2.1 Zdraví	14
2.2 Determinanty zdraví	14
2.3 Životní styl a jeho faktory	15
2.4 Zdravý způsob života	16
2.5 Rizikové chování (syndrom rizikového chování)	17
2.6 Rizikové zdravotní návyky (rizikové faktory životního stylu)	17
2.6.1 Rizikový faktor: nezdravá výživa	17
2.6.2 Rizikový faktor: nedostatečná pohybová aktivita	26
2.6.3 Rizikový faktor: kuřáctví (problematika závislosti na tabáku)	29
2.6.4 Rizikový faktor: nadměrná konzumace alkoholu (problematika závislosti na alkoholu)	33
2.6.5 Rizikový faktor: užívání nelegálních návykových látek, gambling a netolismus (problematika závislosti na nelegálních drogách, gamblingu a netolismu)	36
2.6.6 Rizikový faktor: stres	43
2.6.7 Rizikové sexuální chování	44
2.6.8 Úrazy	46
3 Systémy financování péče o zdraví – vývoj a současný systém léčebně preventivní péče v ČR, výdaje na zdravotnictví ve státech EU a v ČR	50
3.1 Základní modely zdravotnických systémů	51
3.1.1 Státní zdravotnictví	51
3.1.2 Zdravotnický systém založený na všeobecném zdravotním pojištění	52
3.2 Systém léčebně preventivní péče v ČR	53
3.3 Druhy zdravotní péče	55
3.4 Práva účastníka veřejného zdravotního pojištění.	58
3.5 Současné trendy v péči o zdraví v rámci veřejného zdravotnictví	58
3.6 Výdaje na zdravotnictví ve státech EU a v ČR	58
4 Národní zdravotnický informační systém	60
4.1 Charakteristika NZIS	60
4.2 Výstupy ÚZIS	60
5 Národní zdravotnické programy	61
5.1 Národní kardiovaskulární program	61
5.2 Národní onkologický program	61
5.3 Národní diabetologický program	61

6 WHO a podpora veřejného zdraví, strategické dokumenty a komunitní projekty na podporu veřejného zdraví	63
6.1 Charakteristika Světové zdravotnické organizace (WHO)	63
6.2 Úloha WHO v podpoře veřejného zdraví	64
6.3 Strategické dokumenty WHO na podporu veřejného zdraví	65
6.4 Komunitní programy WHO zaměřené na podporu veřejného zdraví	65
6.4.1 Podnik podporující zdraví	65
6.4.2 Škola podporující zdraví a Mateřská škola podporující zdraví	65
6.4.3 Zdravá města	66
6.4.4 Města přátelská seniorům	66
6.4.5 Bezpečná komunita	67
6.4.6 Bezpečná škola	67
6.4.7 Zdraví podporující nemocnice	68
6.4.8 Škola přátelská dětem	68
7 EU a podpora veřejného zdraví, programy pro zdraví, strategické cíle EU v oblasti veřejného zdravotnictví	70
7.1 Programy pro zdraví EU	70
7.2 Hlavní cíle veřejného zdravotnictví EU	71
7.2.1 Cíl první: Podpora dobrého zdravotního stavu ve stárnoucí Evropě	71
7.2.2 Cíl druhý: Ochrana občanů před zdravotními hrozbami	72
7.2.3 Cíl třetí: Podpora dynamických zdravotních systémů a nových technologií	72
8 Podpora veřejného zdraví v ČR, národní a regionální zdravotní politika, strategické dokumenty ČR na podporu veřejného zdraví a jejich naplňování	74
8.1 Národní zdravotní politika	74
8.2 Legislativní opora a strategické dokumenty pro oblast ochrany a podpory veřejného zdraví v ČR	75
8.2.1 Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví	75
8.2.2 Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu populace ČR – Zdraví pro všechny v 21. století (Zdraví 21)	75
8.2.3 Zdraví 2020 a národní akční plány	76
8.2.4 Další významné národní strategie a akční plány	79
8.3 Financování aktivit na podporu veřejného zdraví	82
9 Zdravotní stav populace obyvatel EU a ČR, ukazatele, vývojové trendy, srovnání, monitoring	83
9.1 Demografie	83
9.2 Statistické proměnné	83
9.2.1 Střední délka života při narození (naděje dožití)	83
9.2.2 Zdravá délka života	84
9.3 Zdravotní stav populace ČR	84
9.4 Studie zdravotního stavu populace	86
9.5 Monitoring zdraví a životního prostředí	87
9.6 Biologický monitoring	88
10 Zdravotní gramotnost obyvatel EU a ČR	89
10.1 Charakteristika zdravotní gramotnosti	89
10.2 Důsledky různé úrovně zdravotní gramotnosti	89
10.3 Tři oblasti zdravotní gramotnosti podle WHO	90
10.4 Srovnávací studie zdravotní gramotnosti v zemích EU	90
10.5 Zvyšování zdravotní gramotnosti v ČR	91

11	Výchova ke zdraví, metody zvyšování zdravotní gramotnosti, výchova ke zdraví v každodenní praxi zdravotnického pracovníka, peer programy	92
11.1	Intervence ke zvýšení zdravotní gramotnosti	92
11.2	Metody výchovy ke zdraví	93
11.3	Výchova ke zdraví v každodenní praxi zdravotnického pracovníka	93
11.3.1	Krátké intervence	94
11.3.2	Poradenství ve vybraných oblastech životního stylu	96
11.4	Peer programy	104
11.5	Hodnocení efektu výchovy ke zdraví	105
12	Prevence, screening, screeningové onkologické programy v ČR, kardiovaskulární a diabetický screening	106
12.1	Druhy zdravotní prevence	106
12.2	Screeningové onkologické programy v ČR	107
12.2.1	Mamografický screening	107
12.2.2	Kolorektální screening	108
12.2.3	Cervikální screening	109
12.3	Kardiovaskulární screening	109
12.4	Diabetický screening	110
12.5	Efektivita screeningových programů	110
	Seznam zdrojů obrázků	112
	Rejstřík	114
	Souhrn	119
	Summary	120